

Türkçe Etkinliklerine Yönelik Tutum Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Türkçe Etkinliklerine Yönelik Tutum Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31914>

Özet

Tutum Ölçeği, Çerçi ve Derman (2016) tarafından geliştirilmiş olup, bireylerin Türkçe etkinliklerine yönelik genel eğilimlerini ve duygusal tepkilerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçek, özellikle dil eğitimi bağlamında, öğrencilerin **Türkçe derslerine**, okuma, yazma ve konuşma gibi etkinliklere karşı gösterdikleri **yarar, ilgi ve isteksizlik** boyutlarını derinlemesine incelemek üzere tasarlanmıştır. Bu geliştirme çalışması, ölçeğin psikometrik özelliklerinin (geçerlilik ve güvenirlik) yüksek olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler

Türkçe etkinlikleri, tutum, ölçek geliştirme, geçerlilik, güvenirlik, Likert, faktör analizi

Yazarlar

Çerçi, A., Derman, S.

Amaç

Türkçe Etkinliklerine Yönelik Tutum Ölçeği, bireylerin (özellikle öğrencilerin) Türkçe dersi kapsamında yürütülen çeşitli etkinliklere (okuma, yazma, dinleme, konuşma vb.) karşı geliştirdikleri olumlu veya olumsuz tutum düzeylerini saptamak amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin temel amacı, tutumların belirlenmesi yoluyla **eğitim programlarının etkinliğini** değerlendirmeye ve öğrencilerin motivasyonunu artırmaya yönelik stratejiler geliştirmeye katkı sağlamaktır.

Ölçek, Türkçe eğitimi alanındaki araştırmacılar ve uygulayıcılar için öğrencilerin derse olan duygusal bakışlarını ve algılanan önem düzeylerini belirlemede standart ve **güvenilir bir ölçüm aracı** sunmaktadır.

Yapı

Ölçek, Türkçe etkinliklerine yönelik tutum yapısını ölçmektedir. Yapılan analizler sonucunda ölçeğin üç temel boyuttan oluştuğu belirlenmiştir. Bu boyutlar, tutumun farklı yönlerini temsil etmektedir:

Faktör 1: Yarar ve Önem Boyutu

Faktör 2: İlgi Boyutu

Faktör 3: İsteksizlik ve İlgisizlik Boyutu

Bu üç faktör, bireyin Türkçe etkinliklerini ne kadar değerli bulduğunu, bu etkinliklere ne derece

gönüllü katıldığını ve ne ölçüde kaçınma eğilimi gösterdiğini bütüncül bir şekilde ortaya koymaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliliği, **faktör analizi** ve korelasyon katsayıları hesaplamaları ile desteklenmiştir. Verilerin faktör analizi için uygunluğunu değerlendirmek amacıyla **Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)** ve Bartlett Testi uygulanmıştır.

Analiz sonuçlarına göre, KMO değeri **.962** olarak bulunmuştur ki bu değer, verilerin faktör analizi için mükemmel derecede uygun olduğunu göstermektedir. Bartlett Testi sonucu ise anlamlı ($p < .00$) bulunmuştur. Bu sonuçlar, veri setinin çok değişkenli normal dağılım gösterdiğini ve faktör yapısının anlamlı olduğunu kanıtlamaktadır. Ayrıca, yapı geçerliliğini ortaya koymak amacıyla hesaplanan faktörler arası Pearson korelasyon katsayıları yüksek düzeyde anlamlı bulunmuştur: Faktör1-Faktör2= **.696**, Faktör1-Faktör3= **.693**, Faktör2-Faktör3= **.700**. Bu yüksek korelasyonlar, faktörlerin birbirleriyle ilişkili olduğunu ancak ayrı boyutları temsil ettiğini göstermektedir.

Güvenirlilik

Türkçe Etkinlikleri Tutum Ölçeğinin güvenilirliği, iç tutarlılık katsayıları (Cronbach Alfa) hesaplanarak incelenmiştir. Ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) **.947** gibi çok yüksek bir değerde bulunmuştur.

Boyutlara göre iç tutarlılık katsayıları ise şöyledir:

Birinci Faktör (Yarar, Önem): **.904**

İkinci Faktör (İlgi): **.852**

Üçüncü Faktör (İsteksizlik, İlgisizlik): **.845**

Tüm faktörler için elde edilen katsayılar, ölçeğin alt boyutları da yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu ve farklı maddelerin aynı yapıya tutarlı bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal temelini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen **faktör analizi**, ölçeğin çok boyutlu yapısını doğrulamıştır. Analiz öncesinde yapılan KMO testi (.962) ve anlamlı Bartlett testi ($p < .00$), verilerin **açıklayıcı faktör analizi (AFA)** için ideal olduğunu göstermiştir.

Analiz sonucunda, ölçeğin toplam varyansın önemli bir kısmını açıklayan üç faktörlü bir yapıya sahip olduğu görülmüştür. Bu faktörler, ölçeğin teorik çerçevesiyle uyumlu olarak **yarar/önem, ilgi**

ve isteksizlik/ilgisizlik olarak adlandırılmaktadır. Faktörler arası korelasyonlar (.693 - .700 aralığında), boyutların birbiriyle ilişkili olduğunu ancak faktör ayrımının korunduğunu teyit etmiştir.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Ölçek Geliştirme Çalışması)

Format: 22 maddeden oluşan, 5'li Likert tipi derecelendirme ölçeği.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Türkçe eğitimi alan öğrenciler.

Yaş Grubu: Araştırmann yapıldığı popülasyona bağlı olarak, genellikle ilkököl veya ortaokul seviyesindeki öğrenciler.

Popülasyon Detayları: Orijinal çalışmada detaylı popülasyon bilgisi belirtilmemiştir, ancak Türkçe eğitimi alan öğrencilerden oluşmaktadır.

Test Metodolojisi: Katılımcılar, her bir maddeye yönelik tutumlarını 5 seçenekli Likert derecelendirmesi ile belirtirler: "tamamen katılıyorum", "katılıyorum", "kararsızım", "katılmıyorum", "hiç katılmıyorum".

Anahtar Kelimeler

Eğitim psikolojisi, tutum ölçümü, dil eğitimi, yapısal geçerlilik, iç tutarlılık, faktör analizi

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Arif ÇERÇİ

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Kurum E-posta Adresleri: arifcerci@gmail.com

Yazın Adresi: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: Ölçeğin geliştirme ve psikometrik özelliklerinin belirlenmesi çalışması 2016 yılında yayımlanmıştır.

Şzinler ve Ücret: Ölçeğin kullanımı için sorumlu yazar Arif ÇERÇİ ile iletişime geçilmesi önerilmektedir. İletişim e-posta adresi: arifcerci@gmail.com.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: turkce-etkinliklerine-yonelik-tutum-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Çerçi, A. ve Derman, S. (2016). Türkçe Etkinliklerine Yönelik Tutum Ölçeği geliştirilmesi: Geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Ana Dili Eşitimi Dergisi*, 4 (4), 461-473. Doi: 10.16916/Aded.267380

Türkçe Etkinliklerine Yönelik Tutum Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin 22 maddesi orijinal kaynakta tam metin olarak sağlanmamıştır. Kullanım için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.